

ועד החירום של ציוני אמריקה

(American Zionist Emergency Council). גוף שהוקם בידי ההנהלה הציונית מיד בפרוץ מלחמת-העולם השנייה, כדי לייצג אותה בארצות-הברית, נוכח אפשרות של הגבלות על פעילות ההנהגה הציונית בלונדון ובירושלים מחמת המלחמה.

אחת ממשימותיו העיקריות של הוועד היתה לשכנע את הציבור בארצות-הברית במרכזיותה של ארץ-ישראל בעתידו של העם היהודי. בעת ייסודו היו חברי הוועד מנהיגי ציוני אמריקה הבכירים ונציגי ארבעת הגופים הציונים האמריקנים הראשיים. בשנים 1939-1941 התלבט הוועד בקשיי אירגון חמורים וחסרה לו מנהיגות חזקה. פעילותו המדינית נגד ה'ספר הלבן' הבריטי ובעת גירוש המעפילים למאוריציוס היו הססניות ביותר. באותן שנים היתה ארצות-הברית ניטרלית, ולפיכך חשש הוועד לתמוך בפומבי בתביעה להקים צבא יהודי שיילחם בנאצים.

ועד החירום לא התמקד בפעילות למען היהודים הנרדפים בשלטון הנאצים. לפי המוסכם בקרב ציוני ארצות-הברית היה תפקיד זה מוטל בעיקר על ה'קונגרס היהודי האמריקני', שרוב חבריו היו ציונים, ושמנהיגיו, ובראשם סטיון שמואל ויז, היו מראשי ועד החירום. הוועד עסק אך ורק בארץ-ישראל ובבעיות הקשורות לארץ-ישראל והתנועה הציונית, כגון עליית הצלה. ויכוחים ארוכים עם ה'ג'וינט' על מימון עליית ההצלה גרמו לפרקים השהיות וכשלונות. בחורף 1940 נתבעו ציוני אמריקה לגייס כ-20,000 דולר לרכישת אונייה כדי להעלות לארץ 1,150 חלוצים שעלייתם נעצרה בקלאדובו (Kladovo) שביוגוסלביה על הדנובה הקפואה. ועד החירום לא עמד במשימה, ובכך ניתן לראות אחת הסיבות שלבסוף נרצחו העולים בידי הגרמנים. בתחום הצלת פעילים ציונים מאירופה הכבושה על-ידי השגת אשרות והגירתם לארצות-הברית קדמו לוועד החירום 'ועד הפועלים היהודי' ו'ועד ההצלה של אגודת הרבנים בארצות-הברית'. מכיוון ששונתה מדיניות הענקת האשרות של משרד החוץ האמריקני הצליחו מספר פעילים ציונים להימלט. לעומת זאת מימן ועד החירום את הוצאות העלייה של כ-1,000 חלוצים מוילנה דרך ברית-המועצות.

אחרי טביעת האוניה סטרומה שלח ועד החירום מברקי מחאה לנשיא, פרנקלין דלנו רוזולט, ולראש-ממשלת בריטניה, וינסטון צ'רצ'יל, אך נמנע מארגון הפגנות היותר והשגרירות הבריטית הזהירה שתראה בכך 'הכרזת מלחמה על בריטניה'.

בשנים 1942-1943 השתתף הוועד בכינוסי מחאה שאירגנו יהודי אמריקה נגד ה'פתרון הסופי', אך לפעולות הללו היתה השפעה מועטת על האירועים באירופה. לפני כינוסה של ה'ועידה היהודית האמריקנית' בספטמבר 1943 קיים הוועד דיונים רבים. לא היה בכוח להיות הנהגה יעילה לציונות האמריקנית, ואף חיים ויצמן הסיק שהוועד, בהרכבו ובמבנהו אז, אינו מסוגל לפעילות המדינית בהיקף הדרוש. הוחלט אפוא לארגון מחדש, ואבא הלל סילבר מונה לראש הוועד המנהל של מועצת החירום הציונית האמריקנית. ב'ועידה היהודית

האמריקנית' דנו בשואת יהודי אירופה, אך לא החליטו על צעדים שעשויים היו לקדם את ההצלה, ובמרכז הדיונים עמדה תוכנית ה'קומנוולת' היהודי בארץ-ישראל לאחר המלחמה. מיד אחרי המלחמה חזר סילבר להנהגת מועצת החירום והפך אותה לקבוצת לחץ. במאבק המדיני שניהלה מועצת החירום בשנים 1945-1948 אחרי שואת יהודי אירופה, הובלטה חובתה של ארצות-הברית להבטיח בית לשארית הפליטה במדינה יהודית ריבונית. בטיעון זה שיכנעה מועצת החירום את חלקה הארי של דעת הקהל האמריקנית בצידקת תביעותיה, למרות התנגדות משרד החוץ למילוי תביעות הציונים. הסיוע שניתן ל'עליה ב' של שארית הפליטה וליישוב הלוחם היו חלק מפעילות מועצת החירום הציונית האמריקנית עד 15 במאי 1948.